

organizace. Zejména by jim však v jejich duševních nesnázích pomohl náboženský myslitel, který by, máje plné pochopení pro upřímnost a opravdovost hnutí, uměl jasně rozsouditi, co je na spiritistické nauce správné a co nesprávné, a který by se obracel především ke svědomí spiritistů, podáváje zároveň lepší řešení problémů, jež je již půl století trápí. Takovému spisovateli by na př. šlo o poměr křesťanství ke spiritizmu... až by je Ymka sevřela ve svou mateřskou upřímnou náruč. (?) Spánembohem! Podle mého soudu jest zanechatí spiritisty jejich osudu; pověra musí se jako jiné předsudky přežítí sama sebou. Čím více bychom se s ní zabývali, tím více bychom ji udržovali na životě. Kí

MUDr. Vladimír Vondráček: **Kapitola z chemie nervstva**, Památce prof. Heverocha. Otisk ze Sborníku přírodovědeckého 1929. VI. str. 58.

— **Charakterologie**. Otisk z téhož Sborníku, str. 19.

My zde nejsme odborníky v živočišné chemii a nebudeme kriticky sahati auktorovi na vědecký zoubek, ale velice nás zajímá poměr této vědy k práci v oboru psychologickém. A tu musíme právě na základě tohoto pojednání konstatovati, že ještě jsou si oba obory daleko a daleko vzdáleny, takže proroctví prof. Mareše o fyziologické psychologii ještě dlouho a dlouho nedojde splnění, jestliže vůbec je na to naděje. Právě z druhého pojednání o charakterologii, která nám stojí blíže a s psychologií už má mnoho společného, mezi jiným i terminologii do jisté míry, je vidět, že vymoženosti živočišné chemie, která se v poslední době těší usilovnému pěstování, pro teorii psychologickou dají se využití minimálně. Charakterologie by k tomu byla nejpřístupnější z celého oboru duševního dění, ale tady vidíte, jaký tu vládne chaos a jak tu není skoro nic určitého. Vondráček měl z návodu Weignerova podati referát o současné charakterologii, a to s hlediska lékařského. Tím se vymyká práce hledisku čistě psychologickému, k němuž máme zde jedině legitimaci a uvedeme jen některé jednotlivosti, které by mohly naše čtenáře zajímati. Auktor připomíná, že u nás pěstují mezi lékaři charakterologii *Kafka* a *Soukup* a že propagátorem hledišť charakterologických v literární historii je *O. Fischer*. Za definici charakteru uvádí podle *Allersa*, že je to formule, na kterou lze jednotně převést způsoby chování jedné osoby, že je nosnou ideou jednání, chování, vyjednávání. Podle *Krause* je to „elasticita chování hluboké osobnosti, t. j. vegetativních proudů celku, svoboda proti automatizmu. Kortikální osobnost určena je spíše pro vnější svět než pro nás. Distancuje nás od okolí. Vypracovává vztahy. Hluboká osobnost umožňuje nám vcítiti se do okolí...« Takhle my ovšem nejsme zvyklí v psychologii mluvit a kdyby se mělo myšlenek těchto užítí v psychologickém výkladu, museli bychom žádati více přesnosti a srozumitelnosti. Rozdíl hluboké a kortikální osobnosti je pro nás nepřijatelný.

Touto neurčitostí trpí celé pojednání, činic dojem nedosti souvislé fragmentárnosti, ale podává nicméně pro psychologa mnoho zajímavého, zejména co se týče dělení charakterů. Vhod přichází Heverochova charakteristika hysterie a poznámky auktorovy k tomu přičiněné. Rádi registrujeme, že auktor drží se anebo aspoň značně blíží k stanovisku biologickému v psychologii tím, že praví, že by tvoření charakteru mělo býtí pojato vlastně jako reaktivní (str. 2), ale že pro biologa musí reakce míti jiný význam než pro fyzika a chemika, uplatňujíc se iako actio. Velmi dobře

poznává také auctor, že reakce biologická závisí od značně velikého počtu momentů a že kdyby nebylo možno aspoň do jisté míry generalizovati, bylo by velmi bezúčelné, ba přímo zbytečné charakterologií se vůbec zabývati. O práci Trnkové a Lancové o psychologii ženy zmiňuje se s uznáním, ale v celku je pohled na českou literaturu v tomto oboru velmi neúplný. Od součinnosti pěstitelů charakterologie v medicíně a psychologii můžeme si slibovati hojný prospěch pro psychologii u nás a těšíme se na pokračování prací auctorových. Kí

Prof. O. Chlup: **O školu měšťanskou.** Knihovny nových škol čís. VII. Brno.

Konečně našlo se slovo, jímž lze charakterizovati výstižně nynější ideový úpadek našeho učitelstva a našli je právě ti, co mají rozvrat ten na svědomí, jakoby zábleskem sebepoznání. »Stal se omyl!« Ano, stal se omyl. Tak prohlásil na schůzi Svazu učitelstva poslanec Vojta Beneš, neboť prý jen omylem mohl býti vybrán za referenta a kritika nových osnov pro školy měšťanské prof. Chlup, protože (s l y š t e!) sám není stoupencem demokratického nazírání na stát! To je věc horentní. O univerzitním profesorovi pedagogiky dr. Chlupovi je mezi učitelstvem známo, že je stoupencem ideí komunistických, které teď triumfují v sovětském Rusku a vystupují jako hrozné Mene tekel — před oči našim socialistickým bařtipánům. Je teoretickým stoupencem, nedemonstruje, nerve se s policajty a nepracuje protistátně, takový byl i dříve a proto jej nejméně pokrokový ze všech popřevratových ministrů vyučování, jakých ani Rakousko v rozkvětu svého byrokratizmu nemělo, nechtěl potvrditi za univerzitního profesora. Jestliže tomuto odborníkovi byl od učitelstva dán referát o nových osnovách bez ohledu na jeho politickou příslušnost a na politické přesvědčení, byl to zcela normální postup a bylo by se tak postupovalo v každé jen trochu inteligentní a pro pedagogické otázky smysl mající společnosti, nerci-li ve společnosti učitelů. Prof. Chlup s osnovami nesouhlasí, zamítá je právem své vědy a kdo by se odvážil připisovati mu motivy jiné, podezřívá by jej z činu nešlechtného, a to dovede jen, kdo by sám byl nešlechtný. To je urážka a vím z vlastní zkušenosti, jak hluboce může raniti, když podobným brskním způsobem jsem byl obviněn pány Kádnerem a Foustkou, že prý jsem vystoupil proti jedné docentuře z důvodů osobních, ačkoli jsem svoje mínění zdůvodnil vědecky. Kam to došlo v našem učitelstvu, když se smí jeho mluvčí vyjadřovati o univerzitním profesorovi, že by jeho votum dopadlo jinak, kdyby byl smýšlení opravdu demokratického? Jaký to duch ovládá většinu našeho učitelstva? Vždyť se tu p ř e d p o k l á d á, že k tomu, aby někdo byl pravým pedagogem, vědcem, vychovatelem, je třeba, aby byl určitého politického přesvědčení čili členem určité politické strany. P r o t o stal se omyl, že referát byl svěřen dr. Chlupovi a ne nějakému velkohubému politickému agitátorovi. Doufejme, že panu Vojtovi Benešovi zůstane zásluha, že k vzpamatování se učitelstva svým výrokem podstatně přispěl. Avšak, abychom si rozuměli:

Není účelem této glosy hájiti meritum výtek, které činí prof. Chlup návrhu nových osnov pro školy měšťanské, aniž vidím v tomto nenadálém konfliktu rozhodnutí neb nějaké zakončení snah o reformu školní u nás. Jak jsem již ukázal v Č. Mysli, pohlížím na celý ten rozruch pedagogický se stanoviska, se kterého se mi jeví jako méně povznášející batrachomyomachie, k vůli níž netřeba se příliš rozčilovati, poněvadž tu nejde o skuteč-